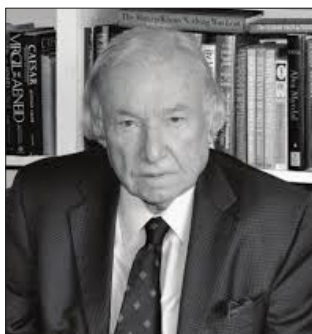

WALID KHALIDI
DEN JUDISKA ÅTERERÖVRINGEN AV PALESTINA
FRÅN DEN FÖRSTA SIONISTKONGRESSEN 1897
TILL FN:S DELNINGSPÅGÅRSLÖSNING 1947

FÖRFATTAREN

Walid Khalidi, (f. 1925 i Jerusalem), grundare av the Institute for Palestine Studies (IPS) och dess generalsekreterare, har undervisat vid Oxforduniversitetet, Amerikanska universitetet i Beirut och Harvarduniversitetet. Denna artikel skrev han som en hyllning till dr Mansour Armaly. En kortare version presenterades den 23 november 2008 som en del av IPS - Mansour Armaly-panelen vid Middle East Studies Associations årskonferens i Washington. En längre version framlades den 21 februari 2009 som inledningsanförande vid en palestinsk solidaritetskonferens organiserad av Palestine Society vid Londonuniversitetets School of Oriental and African Studies.

Menachem Begin håller tal strax efter utropandet av Israel 1948 framför porträttet på Jabotinsky (en polsk högersionist som inspirerades av Mussolinis fascism) och framför sig en karta på det tilltänkta Storisrael, som då inkluderade både Palestina och dåtidens Transjordanien.

© Walid Khalidi 2016,
(Institute for Palestine Studies, Washington DC, USA)
© Svensk översättning, Alhambra Förlag AB, 2016
Engelsk titel: *The Hebrew Reconquista of Palestine:
From the 1947 United Nations Partition Resolution
to the First Zionist Congress of 1897*

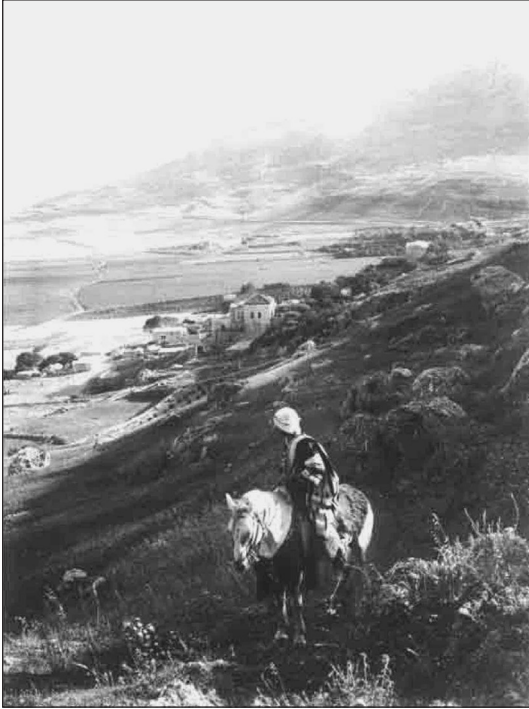
WALID KHALIDI

DEN JUDISKA
ÅTERERÖVRINGEN
AV PALESTINA

FRÅN DEN FÖRSTA SIONISTKONGRESSEN 1897
TILL FN:S DELNINGSRESOLUTION 1947

Översättning av
Ingvar Rydberg

Ryttare med byn Askar i bakgrunden, öster om Nablus. Enligt sionisterna hade man övertagit ett misskött och obefolkat ökenland. Större delen av de fördrivna palestinierna, ca 800 000 själar, var dock bönder.

(Khalil Raad Collection)

I

Den förhärskande åsikten i väst, stödd av israeliska och proisraeliska förespråkare, är att *Yishuv* (det judiska samhället i Palestina) huvudsakligen var inriktat på försvar under de ”civila” eller ”reguljära” faserna av 1947-48 års krig. Denna syn delas inte av några revisionistiska historiker och sociologer i Israel, men det förblir den fundamentala premissen för den officiella israeliska historieskrivningen, liksom för skolprogrammen och de flesta västliga skrivelser om kriget 1947-48.

Denna artikel hävdar att *Yishuv* inför kriget 1947-48 var i full expansion, med ständigt tilltagande styrka, i en mobilisering som långt föregick FN:s generalförsamlings delningsresolution 1947, som inom ett halvår ledde till fördrivningen av palestinierna från Palestina (*al-nakba*).

Kriget 1947-48 utgör inte denna ”katastrofs” födelse. Födelsedatumet går ända tillbaka till den första sionistkongressen i Basel 1897, som upprättade den Sionistiska världsorganisationen (WZO) – ”katastrofens” biologiska förälder. Det sionistiska målet att upprätta en judisk stat i Palestina växte exponentiellt närmare ett förverkligande strax efter den brittiska erövringen av Palestina från osmanerna 1917.

Första världskrigets utgång ledde till en geopolitisk revolution i Mellanöstern, som dock stötte på mycket motstånd. Men det som hände i Palestina saknade någon analogi i området. Det är ett axiom att ingen radikal förändring i ett fastlåst sekelgammalt status quo kan åstadkommas utan våld. Den förändring som Balfourdeklarationen utpekade för Palestinas del var radikal utan tidigare motstycke. Art. 2 i Nationernas Förbunds mandat över Palestina, som anförtroddes britterna 1922, gick ut på att ”placera landet under sådana politiska, administrativa och ekonomiska förhållanden som säkerställer upprättandet av ett judiskt hem.” Storbritanniens partner när det stälpte detta *status quo* var inte en lokal folkgrupp (som fallet var med Frankrike i förhållande till maroniterna i Libanon) utan en utomstående aktör, den judiska (västliga) diasporan, representerad av WZO. Det var p.g.a. att detta element kom in i kolonialmaktens släptåg, kombinerat med dess avsiktens öppna karaktär, som det koloniala företaget

i Palestina blev bittrare och mer påträngande än på andra håll längs Medelhavets kuster, som i Mussolinis Libyen och det franska Algeriet. Engelsmännen kunde ju inte heller finna någon villig partner hos den infödda palestinska befolkningen.

Koloniala strävanden är till sin natur inte beroende av samtycke, men i fallet Palestina var detta struntande i samförstånd helt avgörande. Theodor Herzl hade 1902 (utan framgång) sökt en koncession för en bosättning av Palestina av den osmanske sultanen Abd al-Hamid.⁽¹⁾ Sionistledaren Chaim Weizmann hade förhandlat fram det judiska nationalhemmet över palestiniernas huvuden, först med den brittiske utrikesministern Arthur Balfour och senare *ex post facto* med emir Faisal av Hidjaz. Palestinierna hade ingen talan när mandatet formulerades. Varje judisk invandrare som reste in i Palestina mellan 1917 och 1948 ändrade steg för steg landets demografiska sammansättning. Det skedde mot palestiniernas vilja, för det mesta med brittiska bajonettens hjälp. Detta erkändes av de sionistiska ledarna själva. Weizmann sade 1944 till president Roosevelt att det hade varit omöjligt att underställa det sionistiska projektet palestiniernas samtycke, eftersom

1) Se Walid Khalidi, "The Jewish Ottoman Land Company: Herzl's Blueprint for the Colonization of Palestine." *Journal of Palestine Studies* 22, nr 2 (Vintern 1993), sid 30-47.

ett sådant aldrig skulle ha getts.⁽²⁾ Vid ungefär samma tid svarade David Ben-Gurion den judiske filosofen Martin Buber, som hade moraliska betänkligheter mot sionismen, att ”inte ens” Buber skulle ha kommit in i Palestina med palestinskt samtycke.⁽³⁾

Den sionistiska berättelsens genialitet är dess för- måga att utmåla palestiniernas motstånd mot denna plan att beröva dem deras land som en palestinsk aggression och den sionistiska politiken att påtvinga palestinierna en sådan situation med vapenmakt som ett judiskt självförsvar.

2) Weizmann sammanfattade sina ord till president Roosevelt på följande sätt: ”Jag vidhöll min tes att vi inte kunde låta vår sak vara beroende av arabernas samtycke. Så länge deras samtycke efterfrågades, skulle de naturligtvis avvisa det”, i Chaim Weizmann, *Trial and Error: The Autobiography of Chaim Weizmann* (New York: Schocken Books, 1966) sid 534.

3) Ben-Gurions replik till Martin Buber fälldes vid ett möte i Jerusalem den 18 mars 1941. Mötet bevistades av Buber och några av hans kolleger som företrädde en förening av tyska och öster- rikiska invandrare till Palestina. Som Ben-Gurion återberättade samtalet: ”Vi alla, alla som satt i rummet och alla som bodde i landet hade slagit sig ned i Palestina utan arabernas samtycke. Inte ens Martin Buber hade bett om deras medgivande innan han kom till Eretz Israel. Trodde denna förening inte att andra judar hade en liknande rätt? Om vi tillfrågats om vi hade den moraliska rätten att invandra utan arabiskt samtycke, var jag säker på att vi alla utan tvekan skulle svara att vi inte hade något moraliskt be- hov av det samtycket.” I *Jewish Observer*, 6 maj 1964.

II

FN:s generalförsamlings delningsresolution den 27 november 1947 var *nakbans* närmaste portal. Storbritannien hade ju dumpat "Palestinaproblemet" i FN:s famn i ett försök att undgå de katastrofala följderna av den fantasifulla planen på ett judiskt nationalhem.⁴⁾ FN:s delningsresolution räddade Storbritannien ur dess självförvållade svarta hål, eftersom det till synes skapade två stater (en judisk och en arabisk) av Palestinamandatet och på så vis hastigt och lustigt gjorde slut på Storbritanniens roll där med dess moraliska ansvar för dess huvudoffer: landets arabiska befolkning. När delningsresolutionen kom upp till omröstning, låtsades den brittiske premiärministern Clement Attlee fransäga sig ansvar genom att avstå, samtidigt som han såg till att få sina samväldespartner

4) Den brittiske utrikesministern Ernest Bevin meddelade sin regerings beslut att överlämna Palestinaproblemet till FN den 18 februari 1947.

att rösta för.⁽⁵⁾ Under tiden gjorde president Truman allt han kunde för att tvinga ned delningen i halsen på andra FN-medlemmar.⁽⁶⁾

Generalförsamlingens delningsresolution är en av Israels grundläggande myter eftersom den antogs vara rättvis, möjlig att genomföra och moraliskt och juridiskt acceptabel; vidare hade judarna accepterat den medan palestinierna och araberna avvisat den. Men de senare hade förkastat den just därför att den inte var rättvis, inte möjlig att genomföra och moraliskt och juridiskt oacceptabel. Aggression och offensiv aktion låg inbyggd i själva delningsbegreppet, integrerad i mekaniken för dess genomförande.

Mandattidens Palestina var indelat i 16 distrikt.⁽⁷⁾ Nio av dessa ”tilldelades” FN:s judiska stat. Bara

5) 33 länder röstade för en delning, däribland USA och Sovjetunionen. Ingen afro-asiatisk stat utom Liberia och Sydafrika röstade för. 13 länder röstade mot en delning, däribland alla arabiska och muslimska medlemsstater samt Indien. Storbritannien var ett av de tio länder som lade ned sina röster, men Australien, Kanada och Nya Zeeland röstade för.

6) För den utpressningstaktik som Trumanadministrationen använde för att tvinga igenom generalförsamlingens resolution om Palestinas delning, se Walid Khalidi, *From Haven to Conquest: Readings in Zionism and the Palestine Problem until 1948* (Washington: Institute for Palestine Studies, 1987), sid 645-745.

7) De 16 förvaltningsenheterna kallades egentligen *sub-districts* (*qadá'*, sing.) och var grupperade i sex större distrikt (*liwá'*,

en av dem hade en judisk majoritet, medan den judiska befolkningsandelen i de andra åtta varierade mellan 47% och 1%.⁽⁸⁾ I alla de nio distrikten ägde judarna mindre än hälften av jorden; ägarandelen varierade mellan 39% och 1%.⁽⁹⁾ De flesta judar i Palestina var koncentrerade till tre städer: Haifa, Tel Aviv och Jerusalem.⁽¹⁰⁾ Utanför stadsområdena i den av FN föreslagna judiska staten var den arabiska lantbefolkningen vida större än den judiska.⁽¹¹⁾

Det judiska jordägandet i mandattidens Palestina

sing.). Se *A Survey of Palestine*, sammanskriven i december 1945 och januari 1946 som information för den Anglo-amerikanska undersökningskommittén, vol. 1 (Jerusalem: Government Printer, Palestina, 1946; omtryckt med tillåtelse, Washington: Institute for Palestine Studies, 1991), sid 145.

8) 47%, 33%, 30%, 22%, 17%, 17%, 13% respektive 1%. Se FN-karta nr 93 (b), augusti 1950, i Walid Khalidi, *Before their Diaspora: a Photographic History of the Palestinians, 1876-1948* (Washington: Institute for Palestine Studies, 1984), sid 239.

9) 39%, 38%, 35%, 34%, 28%, 18%, 17%, 14% respektive 1%, i Khalidi, *Before their Diaspora*, sid 237.

10) Den totala judiska befolkningen i dessa tre städer var vid 1946 års slut 356 000, av en total judisk befolkning beräknad till 608 000. Supplement till Survey of Palestine, vol. 3, *A Survey of Palestine*, sid 11-13.

11) Inom den av FN föreslagna judiska staten var den arabiska landsbygdsbefolkningen 268 000 medan den judiska befolkningen uppgick till 151 000. *Jewish Settlements in Palestine* (Jerusalem: Jewish National Fund Head Office, mars 1948), sid ii.

uppgick 1948 totalt sett till 1,7 miljon *dunam* (1 *dunam* =1.000 kvadratmeter).⁽¹²⁾ Den avsedda judiska statens yta var 15 miljoner *dunam*.⁽¹³⁾ Så vad FN i verkligheten sade till *Yishuv* var: gå och ta för er ytterligare 13,3 miljoner *dunam* som ni inte äger från dem som innehar dem – från de jordbrukare som till allra största delen bor i de områdena och hämtar sitt levebröd från dem.

Delningar är ofta ytterst destruktiva även under ”de bästa omständigheter”. I Indien 1947 hade det i huvudsak hinduiska Kongresspartiet och Muslim League kommit överens om en uppdelning i två stater. Befolkningsmässigt var alla områden som reserverats för Pakistan i västra och östra delen av landet över 50% muslimska. Den brittiske vicekungen (Lord Mountbatten) stannade hela tiden kvar på sin post i New Delhi och övervakade processen. Den indiska arméns brittiske överbefälhavare presiderade över uppdelningen av armén i två nationella komponenter.⁽¹⁴⁾ Trots allt detta blev resultatet mardrömslikt – åtminstone en miljon dödades och 14-17 miljoner blev flyktingar – den största folkvandringen i historien.⁽¹⁵⁾

12) *Jewish Settlements in Palestine*, sid ii.

13) *Ibid.*, sid ii.

14) Patrick French, *Liberty or Death: India's Journey to Independence and Division* (London: HarperCollins, 1997).

15) *Ibid.*, sid 347, 349.

I Palestina fanns det däremot inte ens en principiell överenskommelse om en uppdelning mellan araber och judar. Där fanns föga korrelation mellan de områden som förklarades tillhöra den judiska staten och demografin och jordägarsituationen på marken. Det fanns ingen central myndighet som övervakade processen, då britererna gett sig av den 15 maj 1948, och naturligtvis ingen överkommen mekanism för hur ett genomförande skulle gå till. Vad FN:s delningsresolution i realiteten åstadkom var att ge *Yishuvs* mobiliserade militärstyrkor – dess huvudarmé, Haganah, och de s.k. dissidentorganisationerna Etzel (Irgun) och Lehi (Stern) – ett alibi för att genomdriva den nya judiska staten med våld under sken att anpassa sig efter internationella önskemål.

Israel bygger en stor del av sin legitimitet i västliga ögon på den sionistiska ledningens ”godtagande” av delningsplanen. Detta godtagande är föga överraskande, eftersom en delning varit den officiella sionistiska lösningen av Palestinaproblemet sedan åtminstone 1937.⁽¹⁶⁾ Samtidigt hade *Yishuvs* ledning aldrig haft för avsikt att hålla sig inom gränserna i FN:s delningsresolution, vilket alldeles tydligt framgår av Haganahs plan Dalet, huvudplanen för den militära

16) N. A. Rose, *The Gentile Zionists: a Study in Anglo-Zionist Diplomacy, 1929-1939* (London: Frank Cass, 1983), sid 124 ff.

erövringen av Palestina, som igångsattes redan sex veckor före mandatets slut.⁽¹⁷⁾ Dessutom var det bara *Yishuv*-ledningen under Arbetarpartiet (Mapai) som (i ord) accepterade delningen. De andra och tredje största partierna i *Yishuv*, Revisionisterna och Ahdut-Poalei Zion, för att inte tala om Irgun- och Stern-grupperna, var högljutt och benhårt emot. De krävde en judisk stat i hela Eretz-Israel.⁽¹⁸⁾

Generalförsamlingens antagande av delningsplanen markerade början på vad som kallats Palestinakrigets inbördeskrigsfas, som varade från december 1947

17) Se Walid Khalidi, "Plan Dalet: Master Plan for the Conquest of Palestine," *Middle East Forum* (november 1961); och Walid Khalidi: "Plan Dalet Revisited," *Journal of Palestine Studies* 18, nr 1 (hösten 1988), sid 3-70. Se också Uri Ben Eliezer, *The Making of Israeli Militarism* (Bloomington: Indiana University Press, 1998), sid 170, 177; och Victor Kattan, *From Coexistence to Conquest: International Law and the Origins of the Arab-Israeli Conflict, 1891-1949* (London: Pluto Press, 2009), sid 181-94.

18) En kraftmätning i judisk Palestinapolitik inför delningsresolutionen var valet till den 22:a Sionistiska världskongressen den 28 oktober 1947, med följande antal röster och delegater i de ledande partierna: Mapai 68 939 röster, 28 delegater; Revisionisterna 26 964 röster, 11 delegater och Ahdut-Poalei Zion 24 049 röster och 10 delegater. Se supplement till *Survey of Palestine*, sid 153. Revisionisterna ville ha "en tidig etablering" av en judisk stat på "båda sidor" om Jordan; Ahdut var "mer maximalistiskt i fråga om sionistisk politik" än Mapai, *Survey of Palestine*, vol. 2, sid 957ff.

till utropandet av den israeliska staten den 14 maj 1948. Redan under den perioden förstörde Haganahs, Irguns och Sterns paramilitära styrkor⁽¹⁹⁾ mandatets palestinska samhällsväv, satte fart på den palestinska utvandringen, erövrade de viktigaste arabiska städerna och tjugotals arabiska byar⁽²⁰⁾ och upprättade judisk kontroll över huvuddelen av det territorium som tilldelats den judiska staten och territorier ett gott stycke utanför.⁽²¹⁾ Det reguljära kriget, som började när de reguljära arabiska arméerna den 15 maj 1948 ryckte in i landet, skulle aldrig ha inträffat, om inte dessa händelser gått före.

19) Kontakter mellan Haganah och Etzel (Irgun) för att samordna de militära operationerna började omedelbart efter att FN:s delningsresolution röstats igenom i november 1947. En överenskommelse om samordning undertecknades ”i början av mars” 1948 och den 28 mars underrättades Haganahs befälhavare om att överenskommelsen trätt i kraft. Ben Eliezer, *Israeli Militarism*, sid 163. Det bör påminnas om att Plan Dalet började verkställas första veckan i april; massakern i Deir Yasin begicks av styrkor från de tre organisationerna Etzel, Lehi (Stern) och Palmach, Haganahs slagstyrka.

20) För erövringen av palestinska byar innanför och utanför den föreslagna judiska statens gränser före den 15 maj 1948, se not 17 ovan om Plan Dalet och Walid Khalidi, *All that Remains: The Palestinian Villages Occupied and Depopulated by Israel in 1948* (Washington: Institute for Palestine Studies, 1992).

21) För åtta större Haganah-operationer mot palestinska mål utanför den av FN föreslagna staten utförda före mandatets slut, se Khalidi, *From Haven to Conquest*, appendix VII, sid 856.

Krigets utgång var då redan avgjord till Israels fördel. Det ”existentiella hot” som de arabiska arméerna skulle ha utgjort för den nyfödda judiska staten intar en hedersplats i den israeliska och sionistiska mytologin. Men liksom FN:s delningsresolutions ”djupa rättvisa och moraliska bärkraft” var detta hot bara just det – en myt.⁽²²⁾

22) Med avseende på det ”existentiella hotet” skrev Ben-Gurion följande inlägg i sin krigsdagbok den 24 maj, mindre än tio dagar efter krigets början den 15 maj 1948: ”Vi måste be (general) Allon slå till mot den syriska armén öster- och norrifrån. Vårt flygvapen måste bomba Amman och förstöra det. Den svagaste länken i den arabiska koalitionen är Libanon. Muslimernas styrka där är artificiell och kan lätt undergrävas. Vi bör upprätta en kristen stat där, vars södra gräns Litani-floden bör vara. Den sluter vi en allians med. När väl Arablegionen (i Transjordanien) är krossad och Amman bombat, är Transjordaniens makt bruten. Det blir samma sak med Syrien. Skulle Egypten våga fortsätta kampen, kommer vi att bomba Port Said, Alexandria och Kairo. På så sätt får vi slut på kriget och gör upp våra gamla räkningar med Egypten, Assur och Aram.” David Ben-Gurion: *Yoman ha-milhama: Milhemet ha-atzma'ut 1947-1948* (Tel Aviv: IDF Press, 1948), sid 454. Föga överraskande saknas detta avsnitt i den engelska översättningen av Ben-Gurions dagboksanteckningar, David Ben-Gurion, *Israel: A Personal History*, (New York: Funk and Wagnalls, 1971), sid 117, vars övriga innehåll nära motsvarar det hebreiska originalet.

III

Vid Basalkongressen 1897, som upprättade en Sionistisk världsorganisation (WZO), var bara fyra av de 199 delegaterna födda i Palestina.⁽²³⁾ Femtio år senare, den 14 maj 1948, var bara en av de 37 undertecknarna av Israels självständighetsförklaring född i Palestina.⁽²⁴⁾ På många sätt innefattar detta den sionistiska rörelsens natur. Det var ingen infödd företeelse. Den var inte av palestinsk härkomst.

23) Den officiella närvarolistan på 1897 års Basalkongress innefattade 199 delegatnamn. De flesta kom från Östeuropa: Ryssland, Rumänien, Serbien, Bulgarien, österrikiska Polen (Galizien och Bukovina). Fem av de 199 uppgavs vara delegater från Palestina, men åtminstone en av dessa (H. Loewe från Jaffa) var inte bosatt i landet utan bara en besökare. Se *The Jubilee of the First Zionist Congress 1897-1947* (Jerusalem: Executive of the Zionist Organization, 1947), sid 95ff.

24) För en fullständig lista över de 37 undertecknarna av Israels självständighetsförklaring, se Susan Hattis Rolef, red., *A Political Dictionary of the State of Israel* (New York: MacMillan, 1987), Appendix I, sid 348-49. En grundlig genomgång av dessa undertecknares födelseorter visar att de mestadels kom från Östeuropa

WZO upphörde aldrig att domineras av medlemmar från diasporan. Av ett totalt medlemstal på 2,16 miljoner vid tiden för den Sionistiska världskongressen 1946 inför upprättandet av Israel kom bara 300 000 medlemmar från Palestina. De amerikanska medlemmarna på 956 000 var mer än tre gånger så många som kontingenten från Palestina.⁽²⁵⁾ Största delen av *Yishuvs* inkomster härrörde aldrig från Palestina. De kom alltid från andra världsdelar, till stor del från de amerikanska judarna.⁽²⁶⁾

Mandatet var väsentligen ett ”samvälde” mellan den brittiska administrationen och WZO. Detta sades uttryckligen i mandatföreskrifterna.⁽²⁷⁾ Under hela mandatperioden hade WZO sitt huvudkontor

(David Ben-Gurion: Plonsk, Polen; Mordechai Bentov: Grodzisk Mazowiecki, Polen; Meir Grabovsky: Ribnita, Moldavien/Transnistrien; Zerach Wahrhaftig: Volkovysk/Vankavysk, Vitryssland o s v). Behor Shitrit tycks ha varit den enda av de 37 undertecknarna som var född i Palestina (Tiberias).

25) Supplement till *A Survey of Palestine*, sid 132-33.

26) För de amerikanska judarnas finansiella bidrag till *Yishuv* under det brittiska mandatet, se Samuel Halperin, *The Political World of American Zionism* (Detroit: Wayne State University Press, 1961), Appendix IV, sid 325. En fullständig uppställning av dessa bidrag återges (med tillåtelse) av Khalidi, *From Haven to Conquest*, Appendix V, sid 850.

27) Mandatets artikel 4 föreskriver: ”En lämplig Judisk byrå (Jewish Agency) skall erkännas som offentligt organ med syfte att rådgöra och samarbeta med administrationen i Palestina i eko-

i London.⁽²⁸⁾ Kan man föreställa sig (den irländska frihetsledaren) Michael Collins, Nehru eller Kenyatta leda sina nationalistiska rörelser mot Storbritannien från högkvarter i London? *Yishuv* i Palestina var däremot bokstavligen den Londonbaserade sionistorganisationens och dess utländska finansiella institutioners skapelse.⁽²⁹⁾

nomiska, sociala och andra frågor som kan beröra upprättandet av det Judiska nationalhemmet... Sionistorganisationen... skall erkännas som en sådan byrå.” *A Survey of Palestine*, vol. I, sid 5.

28) WZO:s högkvarter var förlagt till Wien (1897-1905), Köln (1905-11), Berlin (1911-20) och slutligen London (1920-46). Under 1947 var det i praktiken placerat i New York. WZO höll alltså till i det brittiska imperiets huvudstad under mandatåren; ironiskt nog hade den ännu 1917 sitt högkvarter i Berlin, vilket betyder att Balfourdeklarationen proklamerades till förmån för en rörelse baserad i fiendens huvudstad.

29) De större internationella finansinstitutionerna knutna till sionismen, alla baserade i London, innefattade Jewish Colonial Association (upprättad 1891), Jewish Colonial Trust (upprättad 1899), Jewish National Fund (JNF, upprättad 1907), Palestine Foundation Fund (PFF, upprättad 1921) och Women's International Zionist Organization (upprättad 1920). I USA kom både JNF och PFF i åtnjutande av den årliga insamlingen för American United Palestine Appeal. Andra större amerikansk-judiska fonder innefattade bl.a. Amerikanska kommittén för Weizmann-institutet, Hebreiska universitetets amerikanska vänner, Amerikanska Technion-sällskapet, Hadassah och Joint Distribution Committee. Betydande amerikanska investeringsbolag inkluderade Palestine Economic Cooperative samt Ampal – American Palestine Trading Corporation.

Sionismen var otvivelaktigt en nationalistisk rörelse. Men av vilket slag? Det var inte en rörelse för befrielse eller självbestämmelse riktad mot en utländsk kolonialmakt som de flesta afro-asiatiska rörelser. Den var inte ett uppror av bosättare mot en kolonial ”förälder” som den amerikanska revolutionen. Den var inte en *intifada* mot en brutal och kvävande militär ockupation. Den var inte en utbrytning ur en mångnationell stat eller ett imperium, som rörelserna mot de Österrikisk-ungerska och Osmanska världena. Den var inte ett hävdande av en infödd minoritetsidentitet mot grannar som i de kurdiska eller baskiska fallen. Den var inte en *Risorgimento* à la Mazzini eller Garibaldi som siktade till ett regionalt enande av en fragmenterad nation som Italien.

Sionismen hade rika sekulära, utopiska och socialistiska källsprång. Men den hade också mäktiga etniska, nationella strävanden till följd av sekler av diskriminering, förföljelser, trakasserier, förolämpningar och fördrivningar (mestadels i det kristna Europa) och en stark önskan att undkomma en allestädes närvarande och förödmjukande minoritetsställning. Samtidigt var rörelsen formad av mäktiga religiösa, andliga, även mystiska strömningar. Dessa tillblandades med sekulära och nationella ingredienser som trotsar en enkel analys. Det religiösa sionistpartiet Mizrahis slogan under mandatperioden var ”Eretz Yisrael för Israels folk enligt Israels Tora”.⁽³⁰⁾

30) *A Survey of Palestine*, vol. 2, sid 959.

Men messianska undermeningar var ingalunda begränsade till de religiösa partierna. Den sekulära högern under Menachem Begin manade 1948 ”till ett återupprättande av hela Landet Israel för dess innehavare enligt förbundet med Gud”.⁽³¹⁾ Den sekuläre biokemisten och WZO:s ordförande Chaim Weizmann sade inför den kungliga Peel-kommissionen 1936 att Balfour-deklarationen var uppfyllandet av Guds ”löfte till folket”, jämförbart med perserkonungen Cyrus tillåtelse för judarna att återvända till Jerusalem och återuppsygga templet.⁽³²⁾ Och i ett anförande inför samma kungliga kommission hävdade den skinkätande socialistledaren Ben-Gurion att ”Bibeln är vårt mandat”.⁽³³⁾ ”Böckernas eviga bok” nämns i

31) Citerad i Lenni Brenner, *The Iron Wall* (London: Zed Books, 1948), sid 144.

32) Palestine Royal Commission: Minutes of Evidence Heard at Public Sessions, Colonial Series nr 134 (London: HMSO, 1937), sid 34.

33) Palestine Royal Commission, sid 288. Vad gäller Ben-Gurions skinkätande, se Dan Kurzman, *Ben-Gurion: Prophet of Fire* (New York: Simon and Schuster, 1983), sid 322. Kurzman rapporterar att Ben-Gurion ”levde i sällskap med bibeln, som han betraktade mer som ett historiskt än ett andligt dokument” (sid 122). Ben-Gurions yttrande om bibeln och mandatet tycktes ha funnit ett sådant eko hos *Yishuv* och israelerna att det betraktades som värt att citera många år senare i Haganahs officiella historia, Yehuda Slutsky, red., *Sefer Toldot ha-Haganah* (Tel Aviv: Am Oved, 1972), sid 1215.

inledningen till Israels självständighetsförklaring.⁽³⁴⁾

Ben Gurions socialistiska arbetarparti betraktas traditionellt som statens grundare. Mindre känt är att den regerande alliansen från 1935 fram till mandatets slut och långt senare var känd i Israel som den ”historiska koalitionen”, vars viktigaste deltagare var Arbetarpartiet Mapai och det religiösa Mizrahi-partiet.⁽³⁵⁾ Utan det senares aktiva deltagande är det tveksamt om Israel kunde ha grundats. Vad som särskilt utmärker den sionistiska rörelsen över hela dess ideologiska spektrum är först den nostalgiska strävan efter ett specifikt land (Palestina) av mestadels västliga judar inom deras internationella diaspora och för det andra den envisa beslutsamheten att ”återvända” dit och ”återknyta” en gammal historisk navelsträng. I andra delen av Israels självständighetsdeklaration läser vi sålunda: ”Efter att med våld ha fördrivits från sitt land förblev folket detta land troget i alla länder det spritts ut till och upphörde aldrig att be och hoppas att återvända dit och återfå sin politiska frihet i det.”⁽³⁶⁾

34) Avsnittet lyder: ”Eretz Israel (Israels land) var det judiska folkets födelseplats. Här skapades dess andliga, religiösa och politiska identitet. Här uppnådde det först bildandet av en stat... och gav världen den eviga Bäckernas Bok.” H. E. Baker, *Legal System of Israel* (Jerusalem, Israel Universities Press, 1968), sid 92.

35) För den ”historiska koalitionen” mellan Mapai och Hamizrahi, se Hatis Rolef, *A Political Dictionary*, sid 147.

36) Baker, *Legal System of Israel*, sid 92. Understrykning tillagd.

Redan i sin politiska och militära maktlöshet före första världskriget och före Balfour präglades sionismen av en känsla av exklusivt berättigade anspråk och moralisk överlägsenhet som inte bara återspeglade samtida europeiska attityder gentemot icke-europeiska folk utan också tycktes rotad i en övertygelse om en ursprunglig förstfödslo rätt som var blind för landets infödda befolkning.⁽³⁷⁾

Analogier med det sionistiska företaget finns det gott om. Särskilt gäller det de tidiga engelska bosättningarna i Nordamerika, Australien och Nya Zeeland. Men medan parallellerna är klara, tycks de mer gälla metoderna för berövande och kolonisering än bosättarnas motiv. I de andra fallen saknas den sionistiska dimensionen att söka återta ett för länge sedan förlorat hemland. De engelska bosättarna betraktade Amerika som det förlovade landet, men de trodde inte att de hade sitt ursprung där.

Efter årtionden av reflexion över ämnet är den närmaste analogin jag kan komma på Kastiliens och Aragoniens iberiska *reconquista* från 1220-talet till 1500-talet. Medvetna om att muslimernas styrka sedan flera sekler avtagit, var de beslutna att ”återta” vad de såg som sin urgamla arvedel oavsett hur lång

37) Se Hans Kohn, ”Zion and the Jewish National Idea,” i Khalidi, *From Haven to Conquest*, sid 807ff.

tid som hade gått. I denna mening var återerövringen inte en fråga om arméer, det ena eller andra fördragets legitimitet eller muslimska schismer eller misstag. Det var fråga om ett folk i rörelse, med dess förening av religiösa och nationella drivkrafter, dess djupa känsla av tidigare rättmätigt innehav, dess omätliga jordhunger och dess skoningslösa likgiltighet för invånarnas öde. På samma fundamentala sätt var sionismen på offensiven: det var fråga om en återerövring ända från början. Liksom i det iberiska fallet förekom där aldrig någon seriös reflektion över vad man skulle göra med landets ”intränglingar” eller ”främlingar”. De var bara ett hinder på marschen framåt. Partnerskap var aldrig en tänkbar möjlighet, eftersom det var fråga om en ursprunglig gudomlig rätt som omöjlig kunde ifrågasättas. Sedd i detta ljus är frågan om vem som sköt först och vem som accepterade eller inte accepterade en delning ovidkommande och vilseledande.

IV

Vattendelaren i den sionistiska rörelsens historia var Balfour-deklarationen 1917, som över en natt förändrade sionismens framtidsutsikter från en fantasi till en möjlighet under den dåvarande imperialismens beskydd. Genom att liera sig med mandatmakten Storbritannien påbörjade sionismen återerövringen av Palestina med en mellanhand – brittiska bajonetter. Högfärdigheten gentemot palestinierna i Whitehall exemplifieras bäst av följande ord som Balfour själv skrev 1919:

”Sionismen må ha rätt eller fel, vara god eller dålig. Men den är rotad i urgamla traditioner, nuvarande behov och framtida förhoppningar

av långt djupare betydelse än önskingarna och fördomarna hos de 700 000 araber som nu bebor detta gamla land.”⁽³⁸⁾

I samma memorandum fortsatte Balfour:

”Vilken hänsyn som än kan tas till åsikterna hos dem som bor där (i Palestina), tycker inte de makter som valt ut mandatmakten, som jag förstår saken, att man behöver rådgöra med dem.”

Något mindre indirekt var Winston Churchill i sina åsikter om palestinaaraberna som de rapporteras av dåvarande kolonialministern Malcolm MacDonald 1938: ”Han sade till mig att vi vore tokiga om vi hjälpte araberna, eftersom de var ett efterblivet folk och inte åt annat än kameldynga.”⁽³⁹⁾ Så intim var relationen mellan Churchill och Weizmann att den brittiske ärkeimperialisten, vid en privat middag i

38) ”Memorandum by Mr. Balfour,” 11 augusti 1919 i E. L. Woodward och Rohan Butler, red. *Documents on British Foreign Policy 1919-1939*. Första serien, vol. IV, 1919 (London: HMSO, 1952), sid 345.

39) Nicholas Bethel, *The Palestine Triangle: The Struggle for the Holy Land, 1935-48* (London: Putnam Adult, 1979), sid 44. Churchills förakt för ”infödingar” var inte begränsat till palestinierna. Han betraktade Gandhi ”som en gammal humbug... en skurk... en allt igenom ond kraft” i French, *Liberty or Death*, sid 166.

London 1938 då han befann sig i opposition, sade till sionistledaren under en diskussion om den brittiska politiken i Palestina: ”Ni vet ju att ni är våra herrar... Vad ni säger gäller. Om ni ber oss att kämpa, ska vi kämpa som tigrar.”⁽⁴⁰⁾

Det lokala judiska samhället, *Yishuv*, blomnade under det brittiska beskyddet gradvis upp till det ”judiska nationalhem” som var mandatets *raison d'être*. Sålunda växte det från 56 000 1917 till 174 610 1931 och 553 600 1944.⁽⁴¹⁾ Så tidigt som 1920 hade Ben-Gurion och hans kolleger i arbetarpartiet förstått att de behövde en underjordisk armé, *Haganah*. Ty om landet, vars stora majoritet var arabisk, skulle kunna förvandlas till ett judiskt nationalhem, krävdes en militärstyrka, som den brittiska regeringen förmodligen inte alltid skulle vara villig att ställa upp med. Ordet *Haganah* på hebreiska betyder ”(själv)försvar”.

Då den judiska befolkningen fortfarande var mycket gles på landsbygden, fann sionisterna samtidigt ett lysande sätt att kontrollera landet i framtida uppgörelser med de palestinska bönderna. Det var kibbutz-systemet, som i sin strategiska uppläggning var grundat på preussiska modeller för kontroll av den polska

40) Rose, *The Gentile Zionists*, sid 132.

41) De judiska befolkningssiffrorna för 1917, 1931 och 1944 är hämtade från *A Survey of Palestine*, vol. I, sid 144, 149 resp. 152.

bondeklassen i Ostpreussen.⁽⁴²⁾ Nätverket av kibbutzer – centralt styrt och finansierat – besatte nyckelpunkter på väl valda platser på den palestinska landsbygden.⁽⁴³⁾ De bredde ut sig med hjälp av ett jämnt inflöde av pionjärer (*halutzim*), tränade i Europa innan de utvandrade till Palestina.⁽⁴⁴⁾ De hade också nära förbindelser med sam-

42) För ett preussiskt inflytande på den sionistiska koloniseringen av Palestina (och särskilt på Arthur Ruppın, dess huvudsakliga arkitekt före första världskriget, själv en preussisk jude från Posen), se Derek J. Penslar, *Zionism and Technocracy: the Engineering of Jewish Settlement in Palestine 1870-1918* (Bloomington: Indiana University Press, 1991), sid 80, 94-96, 124, 134 och 144. Se också Shalom Reichman och Shlomo Hasson "A Crosscultural Diffusion of Colonization: From Posen to Palestine," i *Annals of the Association of American Geographers* 74, nr 1 (1984), sid 57-70; Ben Eliezer, *Israeli Militarism*, sid 62, 157, 195-96 och 201-02; och Mark Mazover, *Hitler's Empire: How the Nazis ruled Europe* (New York: Penguin Press, 2008), sid 598.

43) För en kortfattad beskrivning av palissad- och tornbosättningar, som kunde uppföras "inom ett dygn", och deras roll under mandatet i definieringen av den judiska statens gränser, se artikeln under "Stockade and Tower Settlements" i Raphael Patai, red. *Encyclopedia of Zionism and Israel* (New York: Herzl Press, 1971), vol. II, sid 1975.

44) För den internationella Hehalutz-organisationen inom WZO, som tränade sina medlemmar "i pionjärskap och självförsvar", se artikeln "Hehalutz" i Patai, *Encyclopedia*, vol. I, sid 483. Se också artikeln "Hakhshara" (pl. Hakhsharot; sid 451). Dessa var utbildningscentra i främst Polen, Litauen och Tyskland på 20- och 30-talen, upprättade av organisationen Hehalutz för att förbereda

hällets egna ungdoms- och studentrörelser ⁽⁴⁵⁾ – efter de tyska ungdomsrörelsernas modell.

Kibbutz-nätverket stödde sig i sitt funktionssätt på två mäktiga system;⁽⁴⁶⁾ för det första på allomfattande, mångfunktionella kooperativ (för marknadsföring, banker, transport, byggnad, utbildning och hälsovård) ingående i ”fackföreningsrörelsen” *Histadrut*; ⁽⁴⁷⁾ för det andra på *Haganahs* slagstyrka, *Palmach*, vars befälhavare och meniga övervägande var kibbutzmedlemmar.⁽⁴⁸⁾ Kontrasten kunde inte vara

dem som ville utvandra till Palestina och särskilt dem som sökte inträde i en kibbutz.

45) Se Ben Eliezer, *Israeli Militarism*, sid 70-71.

46) För den tyska ungdomsrörelsens inflytande på den kibbutz-grupp som var ansluten till partiet Hashomer Hatzair, se Henrik F. Infield, *Cooperative Living in Palestine* (London: K. Paul, Trench, Trubner and Co., 1946), sid 91ff. Författaren berättar: ”Från denna källa tog de över antagonismen mot det borgerliga livet och stadslivets dekadens... De övertog inslag i tysk stil som *dirdnl*-folkdräkter och flätor för flickorna, kortbyxor, öppen skjorta och sandaler för pojkarna. De imiterade tysk ungdoms fotvandringar, sjöng *Landsknechtlieder*, campade i skogarna... Vid de årliga ungdomssamlingarna proklamerade de sin ”unbedingtheit” eller ”ovillkorliga kompromisslöshet”.

47) För Histadruts stora roll i kibbutzerna, se Gerhard Münzner, *Jewish Labour Economy in Palestine* (London: V. Gollancz, 1946).

48) För relationen mellan Palmach och kibbutzrörelsen, se Ben Eliezer, *Israeli Militarism*, sid 52ff.

större mellan den palestinska byns typiska individuella, förindustriella, självförsörjande karaktär och den kollektiva kibbutzen med ett sådant mycket väl-integrerat system av stöd och organisation.

Redan 1917 förelåg det en tresidig maktrelation i Palestina mellan de brittiska ockupanterna, palestinerna och *Yishuv*, stödd av WZO och den (västliga) judiska diasporan. Palestinas fundamentala historia fram till 1948 är det judiska nationalhemmets stadiga tillväxt under brittiskt beskydd genom en massiv, mestadels östeuropeisk och senare centraleuropeisk invandring. Resultatet blev en förskjutning i maktbalansen mellan de infödda palestinerna och det judiska samhället till det senares förmån. Shabtai Teveth, den främsta auktoriteten på Ben-Gurion, förmodar att denne redan 1936 tack vare denna brittisk-skyddade judiska invandring kände på sig att *Yishuv* var starkt nog att kunna avbryta all politisk dialog med palestinerna.⁽⁴⁹⁾ Den utmärkte israeliske sociologen Uri ben Eliezer har i insiktsfull detalj analyserat framväxten av militarism och en erövringsorienterad grundsyn hos *Yishuvs* gräsrotter från 1930-talets mitt.⁽⁵⁰⁾

49) Shabtai Teveth, *Ben-Gurion and the Palestinian Arabs: From Peace to War* (Oxford: Oxford University Press, 1985), sid 136ff.

50) Ben Eliezer, *Israeli Militarism*, sid 52ff, än mer sid 149-90.

Den arabiska oron över det judiska nationalhemmets tillväxt, påvisat av successiva brittiska undersökningskommissioner utsända från London för att se närmare på orsakerna till de oroligheter som då och då utbröt, utmynnade till slut i det stora palestinska upproret 1936-39, den största och mest varaktiga utmaningen av det brittiska väldet under 1900-talets första hälft.⁽⁵¹⁾ Den koloniala arméns brutala krossande av upproret, avrättningarna och kollektivstraffen, krossandet av palestiniernas politiska organisationer, arresteringen och fördrivningen av palestinska ledare och den systematiska avvapningen av den palestinska befolkningen, ändrade massivt och oåterkalleligt maktbalansen till *Yishuv*s fördel.⁽⁵²⁾

1937 rekommenderade en kunglig kommission ledd av Lord Peel för första gången en delning av Palestina i en judisk och en arabisk stat, varvid den senare skulle annekteras av Transjordanien under den brittiska marionetten emir Abdallah. Liksom den verkliga modern

51) Det irakiska upproret 1920 mot Storbritannien varade bara från juli till oktober. George Antonius, *The Arab Awakening: The Story of the Arab National movement* (London: Hamish Hamilton, 1945), sid 314.

52) För förlusterna som palestinierna led under 1936-39 års upprore, se Khalidi, *From Haven to Conquest*, appendix IV, sid 846ff. För de brittiska myndigheternas systematiska avvapning av palestinierna 1936-45, se *A Survey of Palestine*, vol. 2, sid 594.

ställd inför Salomo, blev palestinierna mycket upprörda över den föreslagna vivisektionen. Ännu mer skrämmande var kommissionens rekommendation av en ”transfer” av palestinierna från den föreslagna judiska staten för att ge rum åt judiska invandrare. I protest mot dessa förslag nådde det palestinska upproret sin höjdpunkt 1938-39. I motsats härtill var Peels förslag om en tvångsförflyttning muslim i det sionistiska ledarskapets öron. Det ökade dess aptit och uppmuntrade dess aggressivitet.⁽⁵³⁾

I själva verket hade begreppet ”transfer” (en eufemism för fördrivning) av palestinierna surrat i huvudena på ledande sionister ända sedan rörelsens tidigaste dagar, som dokumenterats av Nur Masalha och rabbi Chaim Simons.⁽⁵⁴⁾ För att gå fram till 30-talet diskuterades delningen och dess därmed

53) Efter publiceringen av Peel-rapporten upprättade Jewish Agency mot slutet av 1937 en ”Kommitté för folkförflyttning.” Den bestod av bl. a. dr Jacob Thon, direktör för Palestine Land Development Company; Joseph Weitz, direktör för Judiska Nationalfondens Land Development Division; och Eliahu Epstein, direktör för Mellanösternsektionen i Jewish Agencys Politiska Avdelning. Rabbi Chaim Simons, *International Proposals to Transfer Arabs from Palestine, 1895-1947: A Historical Survey* (Hoboken: Ktav Publishing House, 1988), sid 163ff.

54) Nur Masalha, *Expulsion of the Palestinians: The Concept of 'Transfer' in Zionist Political Thought 1882-1948* (Washington: Institute for Palestine Studies, 1992).

sammanhängande transfer öppet av den kungliga kommissionen och Chaim Weizmann redan ett halvår innan Peels rapport publicerades den 7 juli 1937.⁽⁵⁵⁾ Begreppet intog även i fortsättningen en nisch i det strategiska tänkandet hos *Yishuv*s militära och politiska elit – och gör det än i denna dag i vissa israeliska kretsar.⁽⁵⁶⁾ I striderna 1947-48 var transfer – som Ilan Pappé definitivt klargjort i sitt verk nyligen – en huvudidé i plan Dalet, så snart FN:s generalförsamling i sin delningsresolution 1947 bjöd på sitt vinklade alibi för ”självförsvar”.⁽⁵⁷⁾

Fram till 1939 hade Storbritannien skapat en kolonial judisk hjälparmé på 20 000 man, som den beväpnade, tränade och ställde upp med officerare

55) När Weizmann kom ut från ett hemligt möte med professor Reginald Coupland (medlem av den Kungliga kommissionen och dess mest entusiastiske delningsförespråkare) i den judiska kolonin Nahalal i januari 1937, sade han till de nyfikna invånarna: ”Idag har vi lagt grunden till den judiska staten.” Rose, *The Gentile Zionists*, sid 128.

56) För en antologi av yttranden för en fördrivning av palestinierna av sionistledare till höger, vänster och mitten från Herzl till Ben-Gurion, se Simons, *International Proposals to Transfer Arabs from Palestine*, och Masalha, *Expulsion of the Palestinians*. För transfer-begreppets fortsatta aktualitet i Israel idag, se Nur Masalha, *A Land without a People: Israel, Transfer and the Palestinians 1949-96* (London: Faber, 1997).

57) Ilan Pappé: *Den etniska rensningen av Palestina* (Stockholm: Karneval, 2007).

till. Denna styrka gavs det oskyldiga namnet Jewish Settlement Police (JSP), men det var ett hemvärn bildat efter Storbritanniens Territorialarmé, baserat på regionalt rekryterade enheter tränade och utplacerade i särskilt sammanhållna men centralt ledda geografiska områden.⁽⁵⁸⁾ Denna nya officiella judiska armé uppgick tillsammans med Haganahs ”inofficiella” underjordiska armé till 30 000 man. Då *Yishuv* hade en befolkning på mindre än en halv miljon, var det ett av de mest militariserade samhällena i världen.⁽⁵⁹⁾

En effekt av den brittiska politiken i Palestina hade varit suspenderingen av demokrati och representativ regeringsmakt. Detta var inte bara det typiska inslaget i kolonialpolitik i allmänhet utan hörde intimt samman med det judiska nationalhemmets utformning och själva framväxt i Palestina. Så Lord Balfours avfärdande av ”arabernas önskningar och fördomar”,⁽⁶⁰⁾ innebar ett underkännande av sådana ”önskningar och fördomar” hos befolkningens stora majoritet. Sålunda

58) Slutsky, *Sefer Toldot Hahaganah*, sid 895, erkänner uppriktigt att ”den judiska bosättningspolitiken” var en eufemism för att lugna arabernas farhågor och att denna styrka förvisso var en militär formation nära kopierad på Storbritanniens Territorialarmé.

59) Ben-Gurion ansåg att *Yishuv* 1939 hade en militär styrka ”som det judiska folket sällan fört befäl över.” Teveth, *Ben-Gurion and the Palestinian Arabs*, sid 187.

60) Se not 39 ovan.

kom den stat som i dag hyllas som ”Mellanösterns enda demokrati” till endast tack vare begravningen av demokrati i väntan på en majoritet genom en med våld genomdriven judisk massinvandring från andra världsdelar. 1935 röstade alla parlaments moder (det i London) överväldigande mot inrättandet av en lagstiftande församling i Palestina, som skulle ha gett ett visst sken av representativ regering, av oro för att den skulle kunna missgynna framväxten av ett judiskt nationalhem.⁽⁶¹⁾

61) Förslag till bildandet av ett Lagstiftande råd framlades 1935 av den brittiske Höge kommissarien för Palestina själv. Rådet skulle bestå av 28 medlemmar: valda (12), utsedda (11) och officiella (d v s briter, 5). Av de 12 valda skulle 8 vara ”muslimer”, 1 ”kristen” och 3 ”judar”. Av de 11 utsedda skulle 3 vara ”muslimer”, 2 ”kristna”, 4 ”judar” och 2 ”representanter för handeln”. Även om alla ”kristna” var araber, skulle de tillsammans med ”muslimerna” (båda valda och utsedda) bara uppgå till 14 arabiska medlemmar (alltså 50% av rådet) vid en tid när Palestinas araber uppgick till 72% av den totala befolkningen. *The Political History of Palestine under British Administration* (Jerusalem: British Information Services, 1947), sid 18.

V

Efter att brutalt ha krossat det palestinska upproret mot en delning av landet och fördrivning började Storbritannien omvärdera hela sin Palestinapolitik. I och med andra världskrigets annalkande stormmoln gjorde sig de negativa följderna av dess sionistvänlighet på andra araber och muslimer i världen alltmer gällande – det brittiska imperiet rymde då de största muslimska folkgrupperna bland alla Europas kolonialmakter. Därför inkallade Storbritannien 1939 en konferens i London, som samlade företrädare för arabländerna såväl som palestinska och sionistiska ledare.

Ett politiskt program publicerat efter konferensen (1939 års vitbok) införde en temporär begränsning av den judiska massinvandringen och på det sionistiska förvärvet av palestinsk jord i vissa delar av landet. Det lämnade också dörren öppen för ett enhetligt (odelat)

Palestina, byggt på en arabisk-judisk överenskommelse – ett dock ouppfyllbart villkor. Detta var ett senkommet försök av Storbritannien att verka balanserat. Men lika rättigheter var då lika lite som nu ett kännetecken för sionismen. Vitboken blev början på en schism mellan London och *Yishuv*.

Ett utmärkande drag för sionismen som nationell rörelse är dess beroende av imperialistiska sponsorer och lättheten med vilken den kan byta sponsor. Strax efter publiceringen av Vitboken mötte Ben-Gurion dess huvudförfattare, den brittiske kolonialministern Malcolm MacDonald. I de heta dispyter som följde frågade MacDonald Ben-Gurion hur länge han trodde att Storbritannien kunde ha råd att skydda *Yishuv* med brittiska bajonetter. Ben-Gurion svarade att *Yishuv* inte längre behövde Storbritanniens bajonetter. När MacDonald anmärkte att en reguljär irakisk armé kunde invadera Palestina från öster, replikerade Ben Gurion: ”Havet är lättare att korsa än öknen.”⁶²⁾ Vad han tänkte på var naturligtvis judarna i andra världsdelar, särskilt i USA. Och *Yishuv*s byte till USA som beskyddare formaliserades mycket riktigt strax därpå i 1942 års Biltmore-program.

Biltmore-programmet kallas så eftersom det tillkännagavs på Hotel Biltmore i New York vid ett stort

62) Teveth, *Ben-Gurion and the Palestinian Arabs*, sid 193.

möte med amerikansk-judiska ledare organiserat på Ben-Gurions initiativ. Programmet krävde obehindrad judisk massinvandring till Palestina efter kriget under WZO:s exklusiva kontroll. Det utropade också hela Palestina till ett judiskt ”samvälde” – ett kodord för stat. Detta innebar öppet politiskt krig mot Storbritannien och ett totalt krig mot palestinierna.

Biltmore-programmet var Ben-Gurions strategiska snilleblix. Det drev det judiska etablissemanget och dess resurser till en kollisionskurs med Storbritannien och palestinierna, samtidigt som det mobiliserade detta etablissemangs aversion mot en judisk massinvandring till USA efter kriget av fruktan för att ge nytt liv åt den latenta antisemitismen i det kristna Amerika.⁽⁶³⁾

Biltmore-konferensen ägde rum i maj 1942, innan Förintelsens horribla detaljer blev kända i november det året. När det väl skett, togs de upp av Ben-Gu-

63) För USA:s restriktiva invandringspolitik och hårda kontroll av den judiska invandringen under mellankrigstiden, se vittnesbörd av Rabbi Stephen Wise (ZOA:s tidigare ordförande) inför kongressens underkommittéer för invandring, ”Admission to German Refugee Children, Joint Hearings,” i S. J. Res. 64 och H. J. Res. 168, 76:e kongressen, 1:a sessionen, 1939, sid 155-60 (återgivna i Khalidi, *From Haven to Conquest*, sid 451). Se också Robert A. Divine, *American Immigration Policy 1924-1952* (New Haven: Yale University Press, 1957), sid 112-28; och Khalidi, *From Haven to Conquest*, Appendix VI, sid 853ff.

rions ultrasionistiska inrikes fiender i *Yishuv* – den revisionistiska högern och särskilt dess terroristiska förgreningar, Irgun- och Stern-grupperna – för att eskalera kampen mot Storbritannien och besvära och överbjuda det av Ben-Gurion ledda Arbetarpartiet.

1944 fick Irgun en ny ledare, Menachem Begin, en polack från Brest-Litovsk. Begin hade varit den revisionistiska paramilitära organisationen Betars befälhavare i Warszawa.⁽⁶⁴⁾ När han övergav sin post inför den annalkande tyska armén, arresterades han men frigavs strax därpå av ryssarna.⁽⁶⁵⁾ Han landsteg i Palestina i maj 1942, tog befäl över Irgun där och inledde operationer mot britterna, strax i samordning med de amerikansk-judiska revisionisterna.⁽⁶⁶⁾ Hans krigsförklaring mot Storbritannien kom i februari 1944, medan de brittiska trupperna ännu kämpade mot de nazistiska pansardivisionerna i Italien och förberedde landstigningen i Normandie.⁽⁶⁷⁾

De judiska terroristoperationerna mot britterna tilltog utan avbrott ända fram till mandatets slut i maj 1948. Före 1944 hade den judiska terrorismen enbart riktats mot palestinska civila, särskilt 1937-39. Det var

64) Brenner, *The Iron Wall*, sid 111ff.

65) *Ibid.*, sid 120ff.

66) *Ibid.*, sid 129-30.

67) *Ibid.*, sid 130.

då man införde den lömska taktiken med minor som sprängdes med fördröjd utlösning på elektrisk väg, gömda i fotogenbehållare, mjölkburkar och fruktkorgar vid arabiska busstationer, grönsaksmarknader och kaféer.⁽⁶⁸⁾ Från 1944 och framåt användes denna taktik mot brittiska mål av både Irgun- och Sterngängen.⁽⁶⁹⁾

68) Slutsky, *Sefer Toldot Hahaganah*, rapporterar att Etzel (Irgun) införde den ”nya taktiken att placera bomber med fördröjd utlösning på mötesplatser med många araber”, (sid 812). Se också Bethel, *The Palestine Triangle*, sid 186. För en detaljerad lista över Irguns bombningar av arabiska marknadsplatser 1937-39, se Khalidi, *Before Their Diaspora*, sid 193-94.

69) I februari 1944 förklarade Menachem Begin att ”även om världskriget inte är slut, råder det inte längre något vapenstillstånd mellan den hebreiska nationen och den brittiska administrationen i landet Israel.” Han förklarade vidare, ”Tiden är inne för oss att ta över landet Israel för oss själva som stat.” Ben Eliezer, *Israeli Militarism*, sid 116.

VI

Det finns inte plats i den här artikeln att i detalj följa händelserna som ledde till Storbritanniens skamlösa övergivande av Palestina. Men den centrala gestalten i dessa händelser var Ben-Gurion. Ben-Gurion var utan tvivel den skickligaste politiska ledaren i Mellanöstern under 1940- och 1950-talen. Han hade en korrekt uppfattning om sina prioriteter. Han hade inte följt Irgun- och Stern-grupperna i deras attacker mot britterna, eftersom han kände på sig att den verkliga fienden inte var Storbritannien utan palestinierna och araberna.⁽⁷⁰⁾

När de amerikanska judarna nu engagerat sig för Biltmore-programmet, hade Storbritannien blivit överflödigt för Ben-Gurion, ett bräckligt rö, ett hinder. Det judiska samhället hade under tiden vunnit kolossalt i

70) Teveth, *Ben-Gurion and the Palestinian Arabs*, sid 194ff.

militär styrka. Sedan 1939 hade över 30 000 judar från Palestina fått militär utbildning i den brittiska armén i Nordafrika.⁽⁷¹⁾ 1945 var tiden sålunda kommen att upprätta den judiska staten med vidsträcktast möjliga gränser. Storbritannien måste avlägsnas, men inte genom direkt militär aktivitet av Haganah och andra judiska grupper.

Ben-Gurions strategi för att avlägsna Storbritannien inbegrep för det första att mobilisera de amerikanska judarna att sätta ihållande press på Washington att i sin tur sätta ihållande press på London;⁽⁷²⁾ att för det andra få igång en massiv illegal judisk utvandring från Europa

71) Antalet palestinska judar som tog värvning i den brittiska armén i Egypten under andra världskriget sätts till 32 000 av Zeev Schiff, *A History of the Israeli Army 1870-1974* (San Francisco: Straight Arrow Books, 1974), sid 22; och till 35 000 av Morris Beckman, *The Jewish Brigade: an Army with Two Masters* (Staplehurst: Spellmount, 1998), sid 42.

72) Se Ben-Gurions artikel, "We look towards America", *Jewish Observer and Middle East Review*, 31 januari 1964, sid 14-16 (återgiven i Khalidi, *From Haven to Conquest*, sid 481ff) som beskriver en diskussion med kolleger i Jerusalem i april 1940 om "den stora betydelsen" av USA:s judar, "världens största judiska menighet – kanske den största i vårt folks historia." Vid mötet talade Ben-Gurion, desillusionerad över Storbritanniens Palestina-politik och övertygad om att "beslutsfattandet håller på att övergå från Europa till Amerika." Han talade om "den amerikanska judendomens dolda energier, som skulle kunna göra de europeiska judarna betydande tjänster."

med amerikansk-judiska pengar för att därigenom underminera Vitbokens restriktioner, övermanna den brittiska administrationens kustbevakning och nöta ned den krigströtta brittiska flottan;⁽⁷³⁾ att för det tredje starta en världsvid propagandakampanj mot Storbritannien för att det hänsynslöst hindrade hemlösa europeiska judar från att nå Palestinas stränder, denna strimla mark, den enda plats i denna vida värld som var beredd att ta emot dem;⁽⁷⁴⁾ att för det fjärde utarbeta en ”delnings”-plan baserad på Biltmore-programmet för att vinna den nya ännu ej valda presidenten Harry

73) Se Fritz Liebreich, *Britain's Naval and Political Reaction to the Illegal Immigration of Jews to Palestine, 1945-48* (London och New York: Routledge, 2005); och Walid Khalidis recension av denna bok i *Journal of Palestine Studies* 35, nr 4 (sommaren 2006), sid 63. Enligt Liebreich organiserades 69 563 illegala judiska invandrare på fartyg för att föras till Palestina mellan augusti 1945 och maj 1948. Nästan hälften av dessa illegala personer for på fartyg köpta i USA, bemannade av amerikanska ”frivilliga” och finansierade av amerikansk-judiska organisationer.

74) På den antibrittiska kampanjens höjdpunkt i USA på sommaren 1947 publicerades helsidor med annonser (bemyndigade av den amerikansk-judiske manusförfattaren Ben Hecht) i flera New York-tidningar. Varje sida slutade med orden ”Varje gång du spränger ett engelskt vapenförråd, spränger ett tåg i luften eller låter dina gevär eller bomber tala mot de brittiska förrädarna och inkräktarna i ditt land, firar Amerikas judar en liten fest i sina hjärtan”, citerad av Bethel (en prisionistisk engelsk-judisk författare), i *The Palestine Triangle*, sid 309.

Trumans stöd,⁽⁷⁵⁾ denne hade flyttat in i Vita huset efter Roosevelts död och hade ett presidentval att se fram emot i november 1948;⁽⁷⁶⁾ och slutligen låtsas om ingenting när Irgun- och Sterngängen trappade upp sin terrorkampanj mot Storbritannien för att knuffa det närmare ett uttåg. Strategin lyckades briljant och Storbritannien drevs ärelöst ut ur Palestina av sitt eget adoptivbarn, sin olydiga skyddsling.

De terroristiska innovationer som användes mot den brittiska armén för att nå detta mål innefattade brevbomber och försåtminerade resväskor och bilar. Enligt *the Times* skickades sionistiska brevbomber (alla

75) En delningsplan för "en hållbar judisk stat i en tillräcklig del av Palestina" drogs faktiskt upp av Jewish Agency i augusti 1946 och underställdes president Truman för godkännande. Inför Yom Kippur 1946, den 4 oktober, gjorde Truman ett uttalande (för att föregripa prosionistiska deklARATIONER av hans republikanska rivaler) till förmån för denna delningsplan. George Kirk, *The Middle East 1945-1950* (New York: Oxford University Press, 1954), sid 229.

76) För Trumans komplexa motivation för sin prosionism, se David McCullough, *Truman* (Simon and Schuster, 1972), sid 286, men också yttrandet "Ingen kandidat sedan 1876 (utom Woodrow Wilson 1916) har vunnit ett presidentval utan att ta hem New York. Och avgörande för New York är, förutom de svarta rösterna, de judiska, koncentrerade till New York City. Men om inte Palestinafrågan 'möts djärvt och positivt' av administrationen, kommer judarnas röster säkert att gå till den 'alerte' Dewey eller Henry Wallace." Mc Cullough, *Truman*, sid 591.

uppsnappade av Scotland Yard) till utrikesminister Ernest Bevin, förre utrikesministern Anthony Eden, handelsminister Stafford Cripps, livsmedelsministern John Strachey och ministern utan portfölj Arthur Greenwood.⁽⁷⁷⁾

Andra judiska terrorinnovationer var att ta brittiska officerare som gisslan och piska upp dem (första gången i den brittiska arméns historia); kidnappa brittiska underofficerare, hänga dem och försåtminera deras hängande lik.⁽⁷⁸⁾ Hjärnorna bakom dessa operationer var Menachem Begin och Yitzhak Shamir, båda senare premiärministrar i Israel⁽⁷⁹⁾ – mentorer och föredömen

77) *The Times* (London), 5 juni, 6 juni, 7 juni, 10 juni 1947; *The Sunday Times*, 24 september 1947.

78) De underofficerare som behandlades så var Clifford Martin och Marvyn Paice. *The Times of London* hade (den 1 augusti 1947) detta att säga om deras öde: ”De kidnappades obeväpnade och försvarslösa. De mördades utan någon egen förskyllan. Som en sista skymf användes deras kroppar för att locka de kamrater som sökte ge dem en kristlig begravning ut i ett minfält. De bestialiteter som nazisterna stod för kunde inte ha gått längre.”

79) För Menachem Begin och Yitzhak Shamir som hjärnor bakom terroristaktioner, se Dan Kurzman, *Genesis 1948: The First Arab-Israeli War* (London: International Specialized Book Services, 1972), sid 555ff; Bethel, *The Palestine Triangle*, sid 187; Thurston Clarke, *By Blood and Fire* (London: Hutchinson, 1981), passim.

för Livni,⁽⁸⁰⁾ Netanyahu, Lieberman och andra nu aktiva israeliska politiker.

Den brittiska armén i Palestina uppgick under mandatets sista år till 100 000 man – en för varje tredje vuxen invånare i *Yishuv*. Armén kunde ha krossat Irgun och Stern över en natt, men dess händer var till stor del bundna av president Truman glödande sionistvänlighet. Mellan 1945 och november 1947 var relationen dödade briter till dödade judiska terrorister cirka sex till en,⁽⁸¹⁾ en tidigare okänd relation mellan en reguljär armé och ”rebeller” i den koloniala krigföringens annaler.

Det gröna ljuset för den sionistiska *reconquistan* gavs av FN:s generalförsamlings delningsresolution den 29 november 1947. Vad som följde kan inte kallas militära operationer av en armé mot en annan. Det fanns ingen palestinsk armé. Och på den judiska sidan var Haganah, Palmach, JSP, Etzel, Lehi och de nybildade

80) Tzipi Livnis far Eitan Livni var Menachem Begins ”operationschef” fram till 1947. Se Amos Perlmutter, *The Life and Times of Menachem Begin* (New York: Doubleday, 1987), sid 138.

81) Enligt *The Times of London* (14 maj 1948), citerad av Bethel, *The Palestine Triangle*, sid 358, var antalet briter som dödades av ”judiska grupper” under ”de tre åren efter kriget (dvs. 1945-48) 338. Tillgängliga dokument visar att antalet judar som den brittiska armén och polisen under samma period dödade inte kan ha överskridit 50.

Gahal och Mahal ⁽⁸²⁾ bara förtruppen av en ”Nation på marsch”, en marsch som påbörjats i Basel i augusti 1897. Denna nation återtog ett ”fäderneärvt” hemland från ”palestinska främlingar och markockupanter” i enlighet med den operationella ordern i Plan Dalet och, försäkras vi av såväl icke-judar som judar, i enlighet med Jehovas egen plan.⁽⁸³⁾

82) *Gahal* och *Mahal* är hebreiska akronymer för ”Rekrytering från utlandet” resp. ”Frivilliga från utlandet”. Den förra utbildade före den 15 maj 1948 20 000 unga män rekryterade från europeiska transitläger. Palmach-medlemmar företog utbildning på cirka tjugo platser i Frankrike och Italien. Den innefattade kurser för plutonchefer (Slutsky, *Sefer Toldot Hahaganah*, sid 1464ff). *Mahal* syftar på ”frivilliga” på hög nivå från Västeuropa, Nord- och Sydamerika och Sydafrika, kallade att tjäna den sionistiska militären. Cirka 3 000, av vilka många hade tjänstgjort i de allierade arméerna under andra världskriget, begav sig till Palestina.” Patai, *Encyclopedia of Zionism and Israel*, vol. II, sid 746.

83) President George W. Bush och brittiske premiärministern Gordon Brown är bland de västliga ledare som uppenbarligen skriver under på dessa åsikter. I deras yttranden inför det israeliska Knesset på Israels 60-årsdag (2008) beskrev Bush 1948 som ”det avgörande år” då ”ett gammalt löfte givet till Abraham, Moses och David – om ett hemland för Guds utvalda folk – förverkligades”. Brown gratulerade Israel för ”prestationen 1948... att förverkliga den urgamla drömmen, uppfylla det gamla löftet.” Gush Emunims mentor Rabbi Zvi Yehuda Kook (som dog 1982) sammanfattar kortfattat relationen mellan det judiska folket och Palestina som ”en del av en gudomlig plan” och Israels land och folk som ”begåvat med en inneboende helighet.” Hattis Rolef, *A Political Dictionary of Israel*, sid 186.

Ironin – ja, den första och största ironin – är att Ben-Gurion under sin forskning om Palestinas historia på New Yorks offentliga bibliotek 1916 kom fram till att det var de palestinska bönderna som var de gamla hebréernas verkliga ättlingar.⁽⁸⁴⁾

Två palestinska flickor från Betlehem

84) Teveth, *Ben-Gurion and the Palestinian Arabs*, sid 30-31.

Det fördrivna folket

Ett kristet palestinskt bröllop från 1930. Brudgummen var Hanna Asfour, katolsk palestinsk advokat, bruden hette Emily Abu Fadil.

Det fördrivna folket

Ett muslimskt palestinskt bröllop från 1935, Wadi Hunayn, nära Ramleh. Brudgummen var Nazif al-Khairi, arméofficer, och bruden Samiya Taji.

(Källa: IPS - Institute for Palestine Studies)

Urval titlar från www.althambra.se

Abd, Tarafa ibn al-, *Nomadens ode över livets flyktighet* – **Abd al-Wali**, Muhammad, *San'a - Öppen stad* – **Abed**, Wael, *Det andra Egypten* – **Abbadi**, Mustafa, *Alexandrias antika bibliotek* – **Adonis**, *Sånger av Mihyar från Damaskus* * *Boken: platsens gårdag nu Del I & II* * *Detta är mitt namn* * *Bönen och svärdet* * *En introduktion till arabisk poetik* – **Assis**, Machado de, *Vansinnesläkaren* – **Bahari**, Hesham, *Kyss marken med pannan!* * *Ner med nästa president!* * *Alhambrabreven* – **Baker**, Raymond m.fl., *Kriget mot Iraks kultur* – **Berque**, Jacques, *Arabvärlden: Kultur och mångfald* * *Egypten: Imperialism och revolution* – **Blachère**, Régis, *Koranen* (Pocket) – **Bowersock**, G. W., *Det romerska Arabien* – **Braudel**, Fernand, *Medelhavet och medelhavsvärlden på Filip den II:s tid* – **Bülöw**, Andreas von, *ClA och den 11 september* – **Casparsson**, A & **Abot-si**, B, *Ung i Palestina: Att vara tonåring under ockupation* – **Chardin**, Pierre Teilhard de, *Fenomenet Människan* – **Cossery**, Albert, *Stolta tiggare* – **Diaz**, René Vázquez, *Städer vid havet* – **Esber**, Ninar, *Samtal med min far*, **Adonis** – **Ghadban**, Ryan, *Vi var en familj i Betlehem* – **Ghandour**, Zeina, *Honung* (Pocket) – **Gibran**, Kahlil, *Jesus människoson* * *Profeten* – **Gibran**, Kahlil d y & Jean, *Kahlil Gibran: Legendens liv och verk* – **Griffin**, David Ray, *WTC 7 och dess mystiska kollaps* * *Motsägelser om den 11 september* * *Usama bin Ladin: Död eller levande?* – **Grimal**, Pierre, *Grekisk mytologi* – **Gullman**, Sven H, *Österns kyrkor i Sverige* * *Valamo - Klostret i Ladoga* – **Gustavsson**, Bo, *Nemesis nu* – **Halasa**, Ghalib, *Sandstormen* – **Hassanein**, Ahmad Bey, *De försvunna oaserna* – **Hedin**, Christer, *Islam enligt Koranen* – **Heller**, Frank, *Den tusen och andra natten* (Pocket) – **Hennig**, Jean-Luc, *Stjärtens historia* – **Hirst**, David, *Geväret och olivkvisten* – **Hourani**, Albert, *De arabiska folkens historia* – **Ibn al-Djauzi**, Sibte, *Furstarnas skattkammare* – **Ibn al-Muqaffa**, *Kalila och Dimna* – **Ibn Arabi**, *Ibn Arabi: En minnesbok* – **Ibn Khaldun**, *Prolegomena: Introduktion till världshistorien* – **Ibn Tufail**, *Hayy ibn Yaqzan: Den självlärde filosofen* – **Ibrahim**, Sonallah, *Kommitén* * *Augustistjärnan* – **Isfahani**, Abu l-Faraj al-, *Främlingarnas bok* – **Jamalzadeh**, Mohammad-Ali, *Det var en gång* – **Khalidi**, Tarif, *Den muslimske Jesus* – **Khalidi**, Walid, *Judarnas återövring av Palestina* – **Khoury**, Elias, *Lilla berget* (Pocket) – **Knutsson**, Rolf & **Björnson**, Björn, *Vinden är synlig* – **Koni**, Ibrahim al-, *Stenblödning* – **Lane**, E W, *De moderna egyptiernas seder och bruk* – **Laurent**, Eric, *Bushs okända värld* * *Gåtorna kring den 11 september* – **Maalouf**, Amin, *Korstågen enligt araberna* (Pocket) – **Mahfouz**, Naguib, *Echnaton Sanningssökaren* * *Miramar* * *Hösten och vaktlarna* * *Respektabel herr* – **Makhzumi**, Harun al-, *Njutningens källor* – **Masaad**, Raouf, *Strutsägget* (Pocket) – **Mishaqa**, Mikhayil, *Storm över berget: Libanons historia under 1800-talen* – **Mutis**, Alvaro, *Maqroll utkiken* * *Ilona kommer med regnet* * *Huset Araucaima* – **Naoum**, Nabil, *Kairo är en liten stad* – **Niffari**, ibn Abd al-Jabbar al-, *Anhaltens bok* – **Rahbi**, Sayf al-, *Soldaten som såg fågeln i drömmen* – **Rumi**, Djalaluddin al-, *Ljuvliga skratt* * *Den enhänte korgmakaren* – **Schumacher**, Jean-Pierre & **Ballet**, Nicolas, *Tibhirines anda* – **Shalabi**, Khairi, *Härbärgat* – **Shamir**, Israel, *Blommor i Galiléen* – **Shaykh**, Hanan al-, *Beirut Blues* * *Kvinnorna från myrans land* – **Shimon**, Samuel, *En irakier i Paris* – **Shukri**, Muhammad, *Det nakna brödet* (Pocket) – **Silverbark**, Thord, *Doktor Hasselquists resa: Linnélärjungen i Mellersta Östern* – **Soueif**, Ahdaf, *I solens öga* * *Kärlekens väv* * *Kairo, min stad, vår revolution* – **Stetkevych**, Suzanne Pinckney, *Stumma stenars dunkla tal* – **Svensson**, Evert, *Vägen till Palestina* – **Sörman**, Anne, *Tills regnet faller: möten med kristna palestinska kvinnor* * *Mer än stenar: om kvinnor i det palestinska intifada* * *Lega* – **Talal**, El Hassan bin, *Kristendomen i arabvärlden* – **Tawfik**, M. M., *Candygirl* – **Thoraval**, Yves, *Den egyptiska filmens historia* – **Tsai**, Chih Chung, *Zhuangzi talar: Naturens musik* * *Laozi talar: Den vises tystnad* * *Den dumma vålnaden* * *Zen talar* * *Sunzi talar: krigskonsten* – **Vedin**, Bengt-Arne, *Innovation och kreativitet* (Pocket) – **Verne**, Jules, *Den envisa Keraban - Svarta havet runt på 45 dagar* – **Wadman**, Johan Anders, *Klang, Bacchi barn!* – **Waltré**, Mats, *Om O* – **Winand**, Jean, *De egyptiska hieroglyferna* – **Zénié-Ziegler**, Wédad, *På jakt efter skuggor*